

De dynamiek van Amsterdam

Amsterdam is een dynamische stad. Dat uit zich op vele manieren. Heel zichtbaar zijn de ontwikkelingen in de bruggenbouw. Ook veel dynamiek had de strijd om de stadsvernieuwing die zich vooral afspeelde in de jaren zeventig en tachtig. En stadsuitbreidingen, zoals nu in IJburg, hebben ook altijd tot de dynamiek van de stad behoord. Over deze ontwikkelingen zijn recent enkele boeken verschenen.

tekst: Gerard Goudriaan

Bruggen in Amsterdam

Vanaf de 19e eeuw heeft Amsterdam zich stedenbouwkundig en qua infrastructuur aan de moderne tijd aangepast. Het boek 'Bruggen in Amsterdam' laat uitgebreid deze ontwikkelingen zien. Het eerste deel is een historische uiteenzetting over waarom de stad geworden is zoals zij is en bespreekt deze ontwikkelingen. Het eerste deel is een historische uiteenzetting over waarom de stad geworden is zoals zij is en bespreekt deze ontwikkelingen. Het eerste deel is een historische uiteenzetting over waarom de stad geworden is zoals zij is en bespreekt deze ontwikkelingen.

Uitvoerig komen bijvoorbeeld de ontwikkelingen van het Amsterdamse spoorwag en tramnet aan de orde. En nog veel meer onderwerpen die met de uitbreiding van Amsterdam te maken hebben en dus consequenties hebben voor bestaande bruggen en de bouw van nieuwe.

Zoals past in een boek over bruggen, worden de vele soorten bruggen besproken. Soms is een bepaald soort voor de auteur zo vanzelfsprekend dat hij verzuimt enige uitleg te geven. Zo kan het voor de onwetende lezer een raadsel zijn – en blijven – wat een basculebrug is.

Terecht is er veel aandacht voor de esthetiek van de brugontwerpen waaraan de architecten van de Amsterdamse School Van der Mey en Kramer veel hebben bijgedragen. Zeker Kramer heeft, in bijna zestig jaar, veel esthetische invloed op de bruggenbouw kunnen uitoefenen. Hij heeft meer dan tweehonderd bruggen gebouwd, een aantal in de binnenstad, maar ook veel in de uitbreidingsgebieden, zoals plan-Zuid. Vaak werden zijn bruggen opgeluisterd door beeldhouwwerken van stadsbeeldhouwer Hildo Krop.

Een belangrijke beleidswijziging bij de bruggenbouw was het besluit van het gemeentelijk ingenieursbureau in 1990 om geen ontwerpers meer in vaste dienst te nemen, maar opdracht te verlenen aan zelfstandige architectenbureaus. Aan deze bureaus danken we een aantal spectaculaire bruggen die zich al snel de positie van landmark of icoon verwierven: de Pythonbrug in het Oostelijk Havengebied, de Enneüs Heermabrug en de Nesciobrug naar IJburg.

Een mooie bekroning van het boek zijn drie bruggenroutes waarin de bruggen op die routes in detail en in historisch perspectief worden besproken.

De belangrijkste bruggen in het Oostelijk Havengebied zijn in dit overzicht opge-

nomen, waarvoor de auteur niet-officiële namen als de Hoge brug en de Lage brug gebruikt voor de bruggen in het Spoorwegbassin.

Frank V. Smit
Bruggen in Amsterdam. Infrastructurele ontwikkelingen en brugontwerpen van 1850 tot 2010
Uitgeverij Matrijs, Utrecht, 2010
ISBN 978 90 5345 337 7
Prijs € 39,95

De strijd om stadsvernieuwing

In de jaren zeventig en tachtig van de vorige eeuw heeft in Amsterdam in wijken in en om het centrum omvangrijke stadsvernieuwing plaatsgevonden. Rond 1970 werd duidelijk dat de oude wijken massaal en in hoog tempo aan het verloederen waren. Dit verval kon niet meer gekeerd worden door incidentele saneringen. Er was een grote operatie nodig die verscheidene gezichten kent en niet zonder slag of stoot is verlopen. Die strijd vond zowel plaats in de politiek (met name binnen de PvdA) als tussen bewoners en gemeente.

Die strijd kwam voort uit de eerste fase van de stadsvernieuwing die in feite een kaalslagperiode was en waarin cityvorming centraal stond. Daarin hadden bewoners weinig te zeggen. De bewoners moesten zich aanpassen aan het grootschalige denken over cityvorming dat concreet zichtbaar was in de toenmalige top van de Amsterdamse PvdA en het ambtenarenapparaat van Publieke Werken. Dit denken werd van harte gesteund door de vakbeweging die veel werkgelegenheid zag opdoemen.

In de loop van de jaren zeventig kwam hiertegen steeds meer verzet. De buurtbewoners pikten de afbraak en 'Osdorpiëring' van hun buurt niet meer en pleitten voor het zogenaamde buurtgerichte bouwen. Kleinschaligheid, prioriteit aan het wonen en een zo beperkt mogelijke verstoring van de bestaande sociale en stedenbouwkundige structuur kregen de voorkeur boven de economische functie en bereikbaarheid van de stad.

Op informatieve en zeer gedetailleerde wijze wordt deze strijd om stadsvernieuwing

in 'Amsterdam op de helling' toegelicht en toegankelijk gemaakt. Auteur Herman de Liagre Böhl wisselt de bespreking van de historie van de elf onderscheiden stadsvernieuwingengebieden af met beschouwingen over algemene ontwikkelingen, over de Amsterdamse PvdA en het stadsbestuur. Hierbij steekt hij zijn bewondering voor toenmalig wethouder Jan Schaefer ('In geouwehoer kun je niet wonen') niet onder stoelen of banken.

Voor bewoners van de Indische Buurt is het de moeite waard om de gedetailleerde geschiedenis van de stadsvernieuwing in hun wijk tot zich te nemen. U kunt daarin lezen dat het nieuwe deel van de Indische Buurt (alles ten oosten van de Molukkenstraat en het gebied van de 2e Atjehstraat tot de Valentijnkade) letterlijk op drijfzand is gebouwd. 'De aannemers hebben vooral geknoeid bij de aanleg van de funderingen, waardoor een bouwtechnisch verval op grote schaal is ontstaan. De nieuwe Indische Buurt stond op opgespoten grond die niet sterk genoeg bleek te zijn'. Al in 1924 zakte een bouwblok aan het Ambonplein in, wat tot sloop leidde in 1936. U kunt ook lezen hoe het Jordaanoproer van 1934 is begonnen in de Indische Buurt. Al met al is dit hoofdstuk interessant voor iedereen die meer wil weten over de geschiedenis van de stadsvernieuwing in de Indische Buurt.

Herman de Liagre Böhl
Amsterdam op de helling. De strijd om stadsvernieuwing
Uitgeverij Boom, Amsterdam, 2010
ISBN 978 90 8506 951 5
Prijs € 35,00

IJburg bij nacht

Schrijver Louis Stiller en fotograaf Jabik de Vries hebben meer dan drie jaar gewerkt aan Wachtland, een verhalend foto-essay dat voor een groot deel gaat over IJburg. Jabik de Vries zwierf vanaf 2006 drie jaar lang vele nachten over het zich ontwik-

kelende IJburg. Louis Stiller voegde zich regelmatig bij hem. De Vries maakte duizenden nachtfoto's met lange sluitertijden. De meeste op IJburg, enkele in de bouwputten rond het Centraal Station. Het boek bevat veel foto's, die het bijzondere en grillige karakter van IJburg in ontwikkeling goed weergeven. Soms ziet het bouwgebied er uit als een maanlandschap, soms is het wat het is: een Vindex-wijk in aanbouw.

De foto's worden begeleid door teksten, vooral mijmeringen, die de poëtische sfeer van de foto's accentueren, zoals het volgende fragment: 'De wereld rust en hijgt, en de damp slaat er vanaf, oplichtend tegen de donkere lucht. Die wereld leg ik vast. Nou ja, vastleggen. Eigenlijk weet ik niet of het zo mag heten. Vanwege de duisternis zijn de sluitertijden lang; je bevriest de tijd, neemt een flinke hap uit de klok. Zoals een sliert stroop van een lepel in je mond glijdt. Lang wachten, dat loont. Altijd.'

Wachtland is een onorthodox fotoboek met onalledaagse teksten, dat op eigen wijze een impressie geeft van de bouwgeschiedenis van IJburg en vooral van de nachtelijke leegte die daarmee gepaard gaat.

Louis Stiller en Jabik de Vries
Wachtland. De nachtwaker, de fotograaf en het wordende eiland
Uitgeverij album, Amsterdam, 2010
ISBN 978 90 5692 005 0
Prijs € 27,50

advertentie

boeken, tijdschriften, dagbladen en... koffie

BOEKHANDEL VAN PAMPUS

open woensdag t/m vrijdag 10-19 uur, zaterdag & zondag 10-18 uur
KNSM-laan 303 telefoon 419 30 23
www.boekhandelmanpampus.nl info@boekhandelmanpampus.nl